

Cesijas līguma būtība un izmantošana praksē

2017-09-13

Cesija ir prasījumu nodošana no agrākā kreditora uz jaunu kreditoru. Saskaņā ar Civillikuma (CL) regulējumu šāda prasījumu nodošana var notikt saskaņā ar likumu, spriedumu un tiesisko darījumu.

AUTORS

Sanda Kraukle

zvērīnāta advokāte

Cesijas priekšmets

CL 1798.pantā (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220#p1798>) noteikts, ka cesijas priekšmets var būt dažādi prasījumi, vienalga, vai tie izriet no līguma, vai neatļautas darbības, tostarp arī tādi, kam vēl nav iestājies termiņš, kā arī nosacīti un pat nākami un nedroši prasījumi.

Nodošana saskaņā ar tiesisku darījumu

Praksē izplatītākā ir prasījumu nodošana jaunam kreditoram saskaņā ar tiesisku darījumu. Proti, starp agrāko un jauno kreditoru noslēgts cesijas līgums, saskaņā ar kuru prasījumi tiek nodoti jaunajam kreditoram.

Jānorāda, ka parādnieks nav viena no līgumslēdzēju pusēm, līdz ar to vairumā gadījumu parādnieks pat nezina, ka ir notikusi kreditoru maiņa. Cesijas līgumu starp prasījuma atdevēju kreditoru (cedentu) un personu, kam to atdod (cesionāru), var noslēgt jebkādā formā.

Cesionāra tiesības

Atbilstoši CL 1805.pantam (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220#p1805>) cesionārs no cesijas brīža var darboties ar kreditora tiesībām un uz šī pamata rīkoties ar prasījumu, cedēt to citiem un izlietot to pret parādnieku. No minētā regulējuma izriet, ka no cesijas līguma noslēgšanas cesionārs ir tiesīgs celt prasību tiesā pret parādnieku, pat ja parādnieks nav informēts par cesijas darījumu.

Lai novērstu, ka parādnieks pēc cesijas darījuma noslēgšanas turpina maksāt parādu iepriekšējam kreditoram, CL 1804.pantā (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220#p1804>) paredzēts, ka jaunajam kreditoram ir jāpaziņo parādniekam par prasījuma tiesību pāriešanu uz jauno kreditoru vai arī jāceļ prasība tiesā pret parādnieku. Pretējā gadījumā, neņemot vērā cesiju, agrākais kreditors joprojām tiek uzskatīts par kreditoru, saglabājot prasījuma tiesības pret parādnieku, un parādniekam ir tiesības parādu samaksāt agrākajam kreditoram, kā arī noslēgt ar viņu izlīgumu.

Cedenta pienākumi

Atbilstoši CL 1806.pantā (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220#p1806>) noteiktajam cedentam jānodod cesionāram viss, ko viņš saņēmis no parādnieka jau pēc cesijas. Tādējādi CL (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220>) aizsargātas cesionāra tiesības saņemt parāda izpildi, ja parādnieks nav laikus informēts par kreditoru maiņu.

Tiesību pāreja

Saskaņā ar cesijas līgumu cesionārs iegūst prasījuma tiesības, kas bija agrākajam kreditoram. Turklāt pats prasījums pāriet uz cesionāru ar visām tam piederīgajām un cesijas brīdī jau pastāvošajām tiesībām. Piemēram, ja aizdevuma līgumā ir paredzēts aprēķināt procentus par naudas līdzekļu izmantošanu, soda naudas, nokavējuma procenti utt., visi šie prasījumi pāriet cesionāram. Tāpat cesionāram pāriet visi nodrošinājumi, kas piemēroti, lai nodrošinātu pamatsaistības izpildi. Piemēram, ja pamata saistība ir

nodrošināta ar hipotēku uz nekustamo īpašumu, tad saskaņā ar cesijas līgumu uz cesionāru pāriet arī prasījuma tiesības, kas izriet no hipotēkas līguma.

Saskaņā ar cesijas līgumu cedents nodot cesionāram arī visus dokumentus, no kuriem izriet kreditora prasījuma tiesības pret parādnieku. Tie ir gan dokumenti, kas apliecina prasības tiesību rašanos (piemēram, naudas līdzekļu aizdevuma līgums), kā arī dokumenti, kas apliecina nodrošinājuma piemērošanu (piemēram, ķīlas vai hipotēkas līgums). CL 1806.pantā (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220#p1806>) noteikts, ka cedentam jānodod cesionāram viss, kas var būt prasījuma pierādījums vai sekmēt tā piedziņu. Secināms, ka cesionāram nododami gan dokumenti, gan ķermeņiskas lietas, kas var sekmēt parāda piedziņu.

Parasti cesijas līgumos cedents apliecina un atbild par prasījuma tiesību izcelšanās drošību, proti, ka prasījuma tiesības ir cēlušās no tiesiski noslēgta darījuma.

Riski un atbildība

Papildus iepriekš minētajam cesijas līgumos ir cedenta atruna, atbilstoši kurai viņš negarantē, ka cesionāram tiešām izdosies šo parādu piedzīt no parādnieka. Līdz ar to cesionāram, iegādājoties prasījuma tiesības, vienmēr pastāv risks, ka nebūs iespējams parādu atgūt. Šāds risks samazinās, ja prasījuma tiesības ir nodrošinātas ar ķīlu.

Neskatoties uz minēto, praksē ir ļoti daudz gadījumu, kad tiesa ir apmierinājusi kreditora celto prasību par parāda piedziņu, izdevusi izpildu rakstu, bet rezultātā izpildu raksts nav izpildāms, jo parādniekam nav aktīvu, uz kuriem vērst piedziņu. Līdz ar to pirms prasījuma tiesību iegādes ir rūpīgi jāizvērtē, vai būs reāli iespējams parādu atgūt, proti, vai parādniekam ir aktīvi (regulāri ienākumi, kustamais vai nekustamais īpašums), uz kuriem vērst piedziņu.

CL 1810.pantā (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220#p1810>) noteikts, ka cedents atbild cesionāram par cedētā prasījuma drošību tikai tad, ja zinājis par parādnieka maksātnespēju un to ļaunprātīgi noklusējis vai arī uzņēmis prasījuma risku.

Samaksa

Lai gan CL (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220>) nav tieši noteikts, ka cesijas līgumā jāparedz samaksa par prasījuma tiesību nodošanu, tomēr praksē vairumā gadījumu šādu samaksu nosaka. Samaksa par prasījuma tiesību iegādi parasti nav lielāka par 10% no prasījuma summas (ir atsevišķi izņēmumi). Līdz ar to šāda situācija paver cesionāram peļņas iespējas.

Novērojams, ka kredītiestādes un komersanti, kas izsniedz kredītus, kā arī citi komersanti, kuriem ir plašs klientu loks, nereti piedāvā saskaņā ar cesijas līgumiem iegādāties kredītu paketes, ko bieži arī izmanto parādu piedziņas kompānijas. Līdz ar to bieži ir gadījumi, kad persona domā, ka ir parādā vienam komersantam, bet faktiski ir notikusi prasījuma tiesību pārdošana un parādu piedzen pavisam cits komersants.

Parādnieka interešu aizsardzība

Papildus iepriekš aplūkotajam CL (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220>) aizsargātas arī parādnieka tiesiskās intereses, 1807.pantā (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220#p1807>) nosakot, ka parādnieka stāvoklis ar cesiju nedrīkst pasliktināties, tādēļ cesionārs, ja viņam personīgi pieder kādas priekšrocības pret parādnieku, nedrīkst tās izlietot. Ar minēto pantu papildus nostiprināts regulējums, ka saskaņā ar cesijas līgumu cesionārs iegūst prasījuma tiesības, kas bija agrākajam kreditoram, un viņam nav tiesību pasliktināt parādnieka stāvokli.

Tāpat CL 1808.pantā (<https://likumi.lv/doc.php?id=90220#p1808>) noteiktas parādnieka tiesības celt pret cesionāru nevien visas savas ierunas pret viņu, bet arī tās ierunas, kas viņam bijušas pirms cesijas un tās laikā pret cedentu. Savus pretprasījumus, kas viņam bijuši pret cedentu laikā, kad viņam paziņots par cesiju, viņš var vērst ieskaitam arī pret cesionāru.

